

**ΚΑΠΕ
CRES**

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ
ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ευρωπαϊκές εμπειρίες από Ενεργειακούς Συνεταιρισμούς – Παραδείγματα έργων ΑΠΕ από Ενεργειακές Κοινότητες

Μάρκος Δαμασιώτης
Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, MSc ΕΜΠ
Προϊστάμενος Δ/σης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων
Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ)

*Ημερίδα : «Ανάπτυξη έργων ΑΠΕ από Ενεργειακές Κοινότητες –
Η κατάσταση στην Ελλάδα & προοπτικές»
Θεσσαλονίκη, 14 Ιουλίου 2017*

Ο τρίτος τομέας της οικονομίας: κοινωνική οικονομία

Κοινωνική οικονομία

Σύνολο πρακτικών οργάνωσης της κοινωνικής και οικονομικής ζωής που δεν μπορούν αυστηρά να ενταχθούν ούτε στο δημόσιο ούτε στον ιδιωτικό τομέα όπως οι συνεταιρισμοί, οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και οι κοινωνίες αλληλοβοήθειας.

Στις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας οι κοινωνικοί (ή κοινοί) σκοποί υπερτερούν των κερδοσκοπικών και το ανοικτό – δημοκρατικό σύστημα συμμετοχής των μελών διαφέρει τόσο από το μετοχικό σύστημα των ανώνυμων επιχειρήσεων όσο και από τον διοικητικό έλεγχο του Κράτους των ΔΕΚΟ.

η κοινωνική οικονομία, το συνεταιρίζεσθαι, αποτέλεσε από κι αποτελεί μια αξιόπιστη και βιώσιμη εναλλακτική σε εκείνα τα μοντέλα ανάπτυξης, όπου η μεγιστοποίηση του κέρδους αποτελεί την κυριότερη παράμετρο λήψης αποφάσεων ανεξαρτήτως γεωγραφικών, πολιτισμικών και κοινωνικών παραγόντων

Συνεταιρισμοί: βασικός πυλώνας τρίτου τομέα της οικονομίας

Αυτόνομη ένωση προσώπων τα οποία συνεταιρίζονται οικειοθελώς, προκειμένου να ικανοποιήσουν τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και επιδιώξεις, μέσω μιας συνιδιοκτήτης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης (Σύσταση 193/2022 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας)

❖ χαρακτηρίζονται από δημοκρατική συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων

❖ δεν στοχεύουν αποκλειστικά στην αναζήτηση κέρδους ως απόδοση της επένδυσης των μετόχων της επιχείρησης, αλλά και στο πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ των μελών τους και την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας εντός της οποίας δραστηριοποιούνται.

«Οι Συνεταιρισμοί αποτελούν την υπενθύμιση στην διεθνή κοινότητα ότι είναι δυνατόν να υπάρξει ταυτόχρονα οικονομική βιωσιμότητα και κοινωνική υπευθυνότητα», Ban Ki-moon, 2012

Οι Επτά Συνεταιριστικές Αρχές

(Οργανισμός του ΟΗΕ “international co-operative alliance”)

(1/2)

1) Εθελοντική και ελεύθερη συμμετοχή

Δυνατότητα συμμετοχής ως μέλη ατόμων που επιθυμούν και είναι ικανά να προσφέρουν υπηρεσίες ανεξαρτήτως φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

2) Δημοκρατική διοίκηση εκ μέρους των μελών

Τα μέλη των Συνεταιρισμών συμμετέχουν δημοκρατικά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στην λήψη αποφάσεων (κάθε μέλος μία ψήφος)

3) Οικονομική συμμετοχή των μελών

Τα μέλη συμμετέχουν και διαχειρίζονται ισότιμα το κεφάλαιο του συνεταιρισμού.

Οι Επτά Συνεταιριστικές Αρχές

(Οργανισμός του ΟΗΕ “international co-operative alliance”)

(2/2)

4) Αυτονομία και ανεξαρτησία

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες κι ανεξάρτητες οργανώσεις. Μπορούν να συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς διατηρώντας την συνεταιριστική αυτονομία τους και με κανόνες που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη.

5) Εκπαίδευση, πρακτική εξάσκηση και πληροφόρηση

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και πρακτική εξάσκηση στα μέλη τους, και να παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό – ιδιαίτερα στους νέους και στους διαμορφωτές της κοινής γνώμης- σχετικά με τα οφέλη της συνεργασίας

6) Συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με την μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση, όταν συνεργάζονται μεταξύ τους δια μέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου.

7) Ενδιαφέρον για την κοινότητα

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Οι συνεταιρισμοί (στην Ενέργεια) στο προσκήνιο στην Ευρώπη

Οι επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα, στην ενέργεια ως αυτόνομες ενώσεις προσώπων που δραστηριοποιούνται από κοινού οικειοθελώς, προκειμένου να ικανοποιήσουν τις ενεργειακές τους ανάγκες με καλύτερους όρους βιωσιμότητας (οικονομικής, τεχνικής και περιβαλλοντικής) αλλά και εντοπιότητας, μέσω μιας συνιδιοκτήτης και δημοκρατικά διοικούμενης δομής, με τις διαφορετικές αρχές στόχευσης, οργάνωσης και λειτουργίας σε σχέση με αυτές στις παραδοσιακές κεφαλαιουχικές επιχειρήσεις, έχουν πολύ σημαντική δυναμική στην Ευρώπη (και όχι μόνο). Αποτελούν την εναλλακτική λύση για ενεργειακή δημοκρατία, ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον, τον άνθρωπο και τις αξίες της ίδιας της ζωής.

*Στην Ευρώπη έχουν ιδρυθεί περί τα 2.200 ενεργειακά συνεργατικά σχήματα πολιτών
Ορισμένα από αυτά δεν έχουν παρά λίγες δεκάδες μέλη και άλλα χιλιάδες πολίτες`*

ΑΠΕ, ΕΞΕ και (Ενεργειακοί) Συνεταιρισμοί

Οι ΑΠΕ και ΕΞΕ λόγω:

- διασποράς σε όλη την γεωγραφική επικράτεια και συνεπαγόμενης αξιοποίησης τοπικών, φυσικών και ανθρώπινων και πόρων
- μικρής κλίμακας απαιτούμενων εφαρμογών με συνέπεια την δυνατότητα τοπικής εξασφάλισης επενδύσεων και της απαιτούμενης εξειδικευμένης εργασίας

δημιουργούν οφέλη που διαχέονται συνολικά και συλλογικά στην τοπική κοινωνία και άρα συνιστούν πρώτη τάξης ευκαιρία για ανάπτυξη στο πλαίσιο και τις ευκαιρίες της κοινωνικής οικονομίας. Μέσω των ενεργειακών συνεταιρισμών ή ενεργειακών κοινοτήτων η ανάπτυξη ΑΠΕ και ΕΞΕ γίνεται από τα ίδια τα μέλη της τοπικής κοινωνίας, με τρόπο που σέβεται τις ευαισθησίες, προτεραιότητες, και ειδικές συνθήκες της .

Η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στον έλεγχο της ενέργειας που χρησιμοποιούν μπορεί να βοηθήσει στη διατήρηση της ενεργειακής ασφάλειας, να βοηθήσει τους ανθρώπους να εξοικονομήσουν χρήματα στους λογαριασμούς ενέργειας και να έχουν ευρύτερα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη.

Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί είναι, υπό προϋποθέσεις, ένα πολύτιμο «εργαλείο», που εφαρμόζεται ήδη σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, στην υπηρεσία των τοπικών κοινωνιών μέσω του οποίου οι επενδύσεις ΑΠΕ και ΕΞΕ εμπλέκουν περισσότερο κόσμο και έχουν το μεγαλύτερο δυνατό κοινωνικό αποτύπωμα.

Παραδείγματα δραστηριοτήτων Ενεργειακών Συνεταιρισμών

- Παραγωγή, αποθήκευση, ιδιοκατανάλωση ηλεκτρικής, θερμικής και ψυκτικής ενέργειας από σταθμούς ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ
- Διαχείριση πρώτης ύλης για την παραγωγή ενέργειας από βιομάζα ή βιορευστά ή βιοαέριο ή μέσω ενεργειακής αξιοποίησης του βιοαποδομήσιμου κλάσματος αστικών αποβλήτων
- Αγορά για τα μέλη αποδοτικών ενεργειακών προϊόντων, συσκευών και εγκαταστάσεων
- Διαχείριση της ζήτησης για τη μείωση της τελικής χρήσης της ηλεκτρικής ενέργειας των μελών
- Ανάπτυξη, διαχείριση και εκμετάλλευση σταθμών φόρτισης ηλεκτροκίνητων οχημάτων εντός της περιφερειακής ενότητας που βρίσκεται η έδρα
- Εγκατάσταση και λειτουργία μονάδων αφαλάτωσης νερού με χρήση ΑΠΕ εντός της περιφερειακής ενότητας που βρίσκεται η έδρα

Όμως οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί – κοινότητες μπορούν να συνεισφέρουν στην επιτυχία των πολιτικών ενεργειακής απόδοσης, όπως π.χ.

- σε μια πιο αποτελεσματική υλοποίηση ενός ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΩ ΚΑΤ'ΟΙΚΟΝ
- στην ευρεία ανταλλαγή συμβουλών και τρόπων για αλλαγή στην καθημερινή ενεργειακή συμπεριφορά
- να βοηθήσουν ευάλωτους και ενεργειακά φτωχούς καταναλωτές στην αποτελεσματική μείωση των λογαριασμών τους
- να πετύχουν στο να παραμείνει προσιτή η ενέργεια μέσω μαζικής αγοράς ενεργειακά αποδοτικά εξοπλισμού με καλύτερες τιμές ή διαπραγμάτευσης καλύτερων συμβολαίων με τους προμηθευτές ενέργειας για τα μέλη του συνεταιρισμού
- να εμπλακούν στην καλύτερη διαχείριση ενέργειας προς όφελος του συνόλου της κοινότητας, με πιλοτική εφαρμογή νέων τεχνολογιών όπως οι έξυπνοι μετρητές.

Προτάσεις Αναθεώρησης οδηγίας Ηλεκτρισμού και ΑΠΕ

- Στις προτάσεις αναθεώρησης οδηγιών για ΑΠΕ και Ηλεκτρισμό οι τοπικές ενεργειακές κοινότητες και οι κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας παίζουν σημαντικό ρόλο
- Τοπική Ενεργειακή Κοινότητα είναι ένας συνεταιρισμός, ένας οργανισμός, μία συνεργασία, μία ΜΚΟ, κλπ η οποία ελέγχεται από τοπικά μέλη και δραστηριοποιείται στον τομέα της ενέργειας
- Ενεργειακή Κοινότητα από ΑΠΕ (οδηγία ΑΠΕ), είναι μία ενεργειακή κοινότητα η οποία μπορεί να αγοράζει, να πουλά και να καταναλώνει ενέργεια ΑΠΕ. Στην οδηγία τίθενται προϋποθέσεις για τη διασφάλιση της τοπικότητας και της συμμετοχής των πολιτών
- Τα Κράτη Μέλη, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ενεργειακών κοινοτήτων στο σχεδιασμό των πολιτικών (χρεώσεις, πλαίσιο στήριξης ΑΠΕ, κλπ)

Οι Ενεργειακοί Συνεταιρισμοί στην Ευρώπη (1/8)

- Πολλά και σημαντικά εγχειρήματα στις χώρες της Β. Ευρώπης με σημαντική παράδοση στην κοινωνική οικονομία
- Από τις χώρες του Νότου σημαντικά εγχειρήματα σε Ισπανία και Β. Ιταλία
- Πρωτοβουλίες και στην Ελλάδα
- Σχεδόν καθόλου σε Κεντρική Ανατολική Ευρώπη

Οι Ενεργειακοί Συνεταιρισμοί στην Ευρώπη

REScoops (2/8)

REScoop: επιχειρηματικό μοντέλο όπου οι πολίτες κατέχουν από κοινού και συμμετέχουν σε έργα ΑΠΕ και ενεργειακής απόδοσης. Δεν έχει απαραίτητα το νομικό καθεστώς ενός συνεταιρισμού, αλλά διακρίνεται από τον τρόπο που δραστηριοποιείται καθώς υιοθετεί τις 7 αρχές της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας - International Co-operative Alliance (ICA).

REScoop.eu (European Federation of Renewable Energy Cooperatives)

Ευρωπαϊκή συνομοσπονδία με αντικείμενο τις ΑΠΕ. Είναι ένα **REScoop.eu** μέσο δίκτυο 1.250 ευρωπαϊκών συνεταιρισμών και 650.000 πολιτών και έχει μέλη από 12 ευρωπαϊκά κράτη: Βέλγιο, Κροατία, Δανία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ιρλανδία.

- Εκπροσωπεί πολίτες και RESCoops στις Βρυξέλλες
- Υποστηρίζει start up νέων RESCoops
- Παροχή υπηρεσιών σε μέλη (E-mobility, financing, ICT, academic networks)
- Προωθεί μοντέλο RESCoops

Σύνολο επενδύσεων 2 δισ.€

Παραγωγή 1GW

Οι Ενεργειακοί Συνεταιρισμοί στην Ευρώπη (3/8)

Γερμανία

- <900 τοπικοί συνεταιρισμοί ΑΠΕ
- 1 συνεταιρισμός διαχειρίζεται το δικό του δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας
- Το πλαίσιο στήριξης των ΑΠΕ (FIT παλιότερα, και διαγωνιστικές διαδικασίες πρόσφατα) έχει βοηθήσει
- Στο τελευταίο διαγωνισμό για χερσαία αιολικά, το 93% των έργων κατακυρώθηκε σε συνεταιρισμούς.
- Ομάδα Γερμανών φοιτητών δημιούργησε ένα συνεταιρισμό παραγωγής ενέργειας και συγκέντρωσε από φοιτητές – μικρομετόχους 400.000 ευρώ για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων παραγωγής ενέργειας στο πανεπιστήμιό τους

Δανία

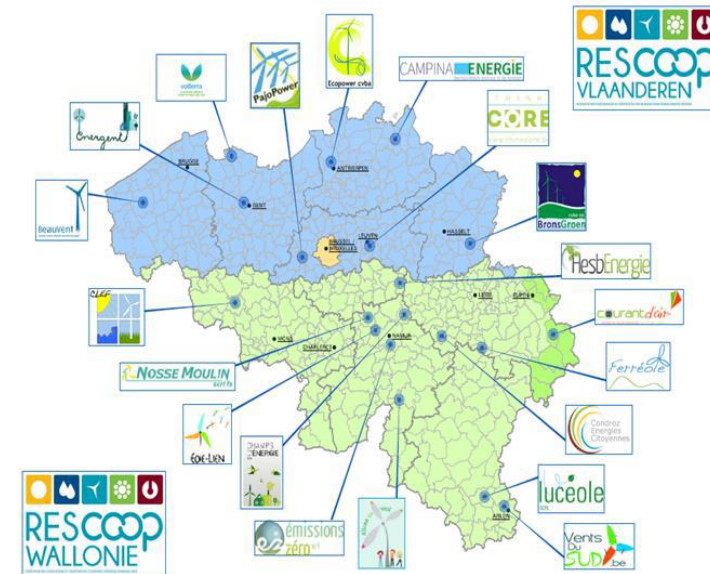
- 300 συνεταιρισμοί για αιολικά πάρκα (π.χ. Middelgrunden στην Κοπεγχάγη)
- 600 συνεταιριστικά σχήματα τηλεθέρμανσης

Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί στην Ευρώπη (4/8)

Βέλγιο

- Δεν υπάρχει δεσμευτική νομοθεσία στο Βέλγιο που να υποστηρίζει κοινοτικά ενεργειακά έργα, αλλά υπάρχουν κάποιες μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές.
- Στο γαλλόφωνο τμήμα της χώρας το πλαίσιο ανάπτυξης αιολικών προβλέπει στο 24,99% τη συμμετοχή των πολιτών σε μελλοντικά αιολικά έργα και στο 24,99% την συμμετοχή των δήμων
- Στην Ανατολική Φλάνδρα τα ποσοστά συμμετοχής αναμένονται 10% για τους πολίτες και 10% για τους δήμους
- Οι 20 βελγικοί συνεταιρισμοί στις ΑΠΕ είναι ομαδοποιημένοι σε REScoop.Vlaanderen και REScoop.Wallonie.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η REScoop.eu ιδρύθηκε το 2013 ως βελγικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός. Αν και επίσημα εδρεύει στις Βρυξέλλες, οι εγκαταστάσεις βρίσκονται στο Berchem (Βέλγιο).

Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί στην Ευρώπη (5/8)

Ηνωμένο Βασίλειο

- Η νέα κυβέρνηση δεν υποστηρίζει τα χερσαία αιολικά, παρά μόνο τα off-shore αιολικά και τα πυρηνικά
- Περίπου 100 REScoops στο Η.Β.
- Παραδείγματα
 - 4.000.000 λίρες από 2.700 εργαζόμενους στο ΑΠ Westmil στο Oxfordshire
 - Υδροηλεκτρική μονάδα (River Bain Hydro Company) 200.000 λίρες από 200 μέλη
 - Ηλιακοί συλλέκτες σε ζυθοποιείο από την Ouse Valley Energy Service Company - 250 μέλη

Σκωτία

- Η κυβέρνηση υποστηρίζει τις ενεργειακές κοινότητες
- Στόχος για 500MW ΑΠΕ από πολίτες (επετεύχθη το 2015)
- CARES fund για να υποστηρίξουν την εκκίνηση νέων REScoops. Το ταμείο παρέχει δάνεια για τη χρηματοδότηση μελετών που εξετάζουν πιθανά έργα. Εάν αυτές οι μελέτες δείχνουν ότι ένα έργο δεν είναι βιώσιμο, η κοινοτική ομάδα δεν υποχρεούται να επιστρέψει τα χρήματα.

Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί στην Ευρώπη (6/8)

Γαλλία

- 60 REScoops ή κοινοτικές ενεργειακές πρωτοβουλίες έχουν δημιουργηθεί στη Γαλλία τα τελευταία χρόνια μετά την αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου
- Enercoop, είναι ο μεγαλύτερος προμηθευτής 100% ανανεώσιμης ενέργειας στην Γαλλία με 18.000 μέλη και 30.000 καταναλωτές. Είναι δίκτυο 10 συνεταιρισμών, με 100 υπαλλήλους, 25εκ€ κύκλο εργασιών και 5εκ€ συνεταιριστικό κεφάλαιο.
- Παραδείγματα μικρών τοπικών συνεταιρισμών:

- Combrailles Durables (Auvergne)

Δημιουργήθηκε το 2009, 230 μέλη

1.907m² φ/β εγκαταστάθηκαν σε 11 πάρκα

Παράγουν 305MWh/έτος

Επενδύθηκαν 587.000€

- Energ' éthique 04 (Provence)

Δημιουργήθηκε το 2012, 65 μέλη

2 φ/β πάρκα εγκαταστάθηκαν

Παράγουν 22,5MWh/έτος

Επενδύθηκαν 74.000€

Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί στην Ευρώπη (7/8)

Ιταλία

- REScoops στην περιοχή των Βόρειων Άλπεων, μερικές από αυτές να μετρούν μέχρι και εκατό χρόνια.
- Πολλές REScoops παράγουν ηλεκτρική ενέργεια με υδροηλεκτρικές μονάδες.
- Σε πολλές περιπτώσεις, κατέχουν και διαχειρίζονται το τοπικό δίκτυο διανομής. Αυτές έχουν ομαδοποιηθεί υπό τη Südtiroler Energie Verband.
- Ο πρώτος συνεταιρισμός προμήθειας πράσινης ενέργειας δημιουργήθηκε πρόσφατα με το ελκυστικό όνομα: "È Nostra", που σημαίνει "είναι η ενέργειά μας".

Ισπανία

- Δεν υπάρχει πια πλαίσιο στήριξης για τις ΑΠΕ
- Ως απάντηση στην έλλειψη στήριξης, η SOM Energia ξεκίνησε την εκστρατεία "Generation kWh". Τα μέλη καλούνται να παράσχουν δάνειο μηδενικού επιτοκίου. Στη συνέχεια τα χρήματα χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση νέων έργων ΑΠΕ και τα μέλη μπορούν στη συνέχεια να αγοράζουν ηλεκτρική ενέργεια σε τιμή κόστους για τουλάχιστον 20 έτη.

Οι ενεργειακοί συνεταιρισμοί στην Ευρώπη (8/8)

Ολλανδία

- 110 REScoops
- "postcoderoos": πολίτες που εγκαθιστούν από κοινού μέσω μιας RESCoop προς όφελος μια υποδομής (π.χ πισίνα) που βρίσκεται σε περιοχή με τον ίδιο με αυτούς ταχυδρομικό κωδικό πληρώνουν το λογαριασμό τους, μετά από συμψηφισμό και με φορολογική ελάφρυνση (0,09€/kWh) Διάφορες REScoops έχουν συγκεντρωθεί υπό τη REScoopNL, την ολλανδική ομοσπονδία REScoop

Κροατία

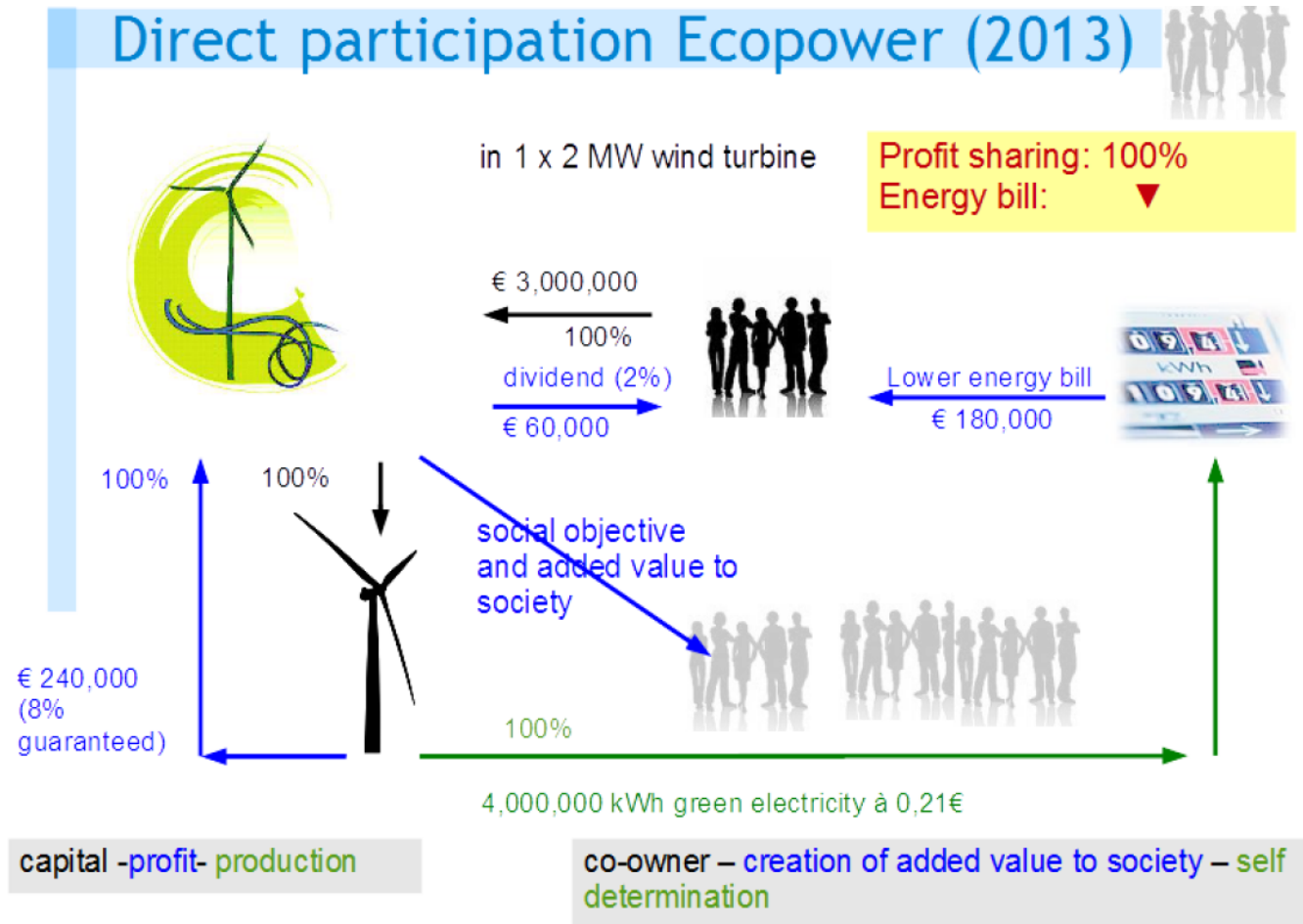
- Σήμερα υπάρχουν περίπου 15 ενεργειακοί συνεταιρισμοί που προσπαθούν να αναπτύξουν τα πρώτα τους έργα.

Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη

- Λίγοι συνεταιρισμοί
- Δεν υπάρχει έντονη υποστήριξη στις ΑΠΕ

Best Practice-Ecopower

Ο ενεργειακός συνεταιρισμός Ecopower στο Βέλγιο είναι έχει σχεδόν 50.000 μέλη που έχουν από κοινού 17 α/γ, 322 φ/β εγκαταστάσεις, 3 μικρές υδροηλεκτρικές μονάδες, 1 εγκατάσταση συμπαραγωγής και 1 εργοστάσιο pellet. Οι μονάδες αυτές παράγουν 55 εκατομμύρια kWh ετησίως και ο συνεταιρισμός παρέχει ηλεκτρική ενέργεια στα μέλη του σε χαμηλές τιμές.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

**ΚΑΠΕ
CRES**

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ
ΚΑΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

19^ο χλμ. Λεωφ. Μαραθώνος, 19009 Πικέρμι Αττικής

T: 2106607325, F: 2106603301-2

www.cres.gr, mdamas@cres.gr